Til: Familie- og kulturkomiteen

Fra: KA

Dato: 26. oktober 2017

notat

Statsbudsjettet 2018 – Innspill fra KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter

Rammetilskudd til rettssubjektet Den norske kirke

I forslaget til statsbudsjett for 2018 gis det et rammetilskudd på kr 1,991 til rettssubjektet Den norske kirke. Dette er en vekst på 1,1 % i forhold til årets bevilgning, og innebærer en reell nedgang på 1,5 % i forhold til forventet lønns- og prisvekst. KA vil minne om at Stortinget i forbindelse med selvstendiggjøringen av Den norske kirke har uttalt at gjeldende nivå på statens bevilgninger til Den norske kirke skal legges til grunn for statens videre bevilgninger. KA vil anmode om at Stortinget sørger for at Den norske kirke kan opprettholde sitt landsdekkende kirkelige tilbud, og vi viser her til Kirkerådet som legger til grunn at bevilgningene må styrkes med 30 mill for å opprettholde virksomheten på dagens nivå. Vi viser også til Kirkerådets synspunkter for øvrig i deres notat om statsbudsjettet for 2018.

Tilskudd til kirkebygg og gravplasser

Behov for forsterket statlig strategi for kirkebygg med store kulturminneverdier

Kirkebyggene står i en særstilling som kulturminner. I tillegg til de fredede og automatisk verneverdige kirker fra før 1850 (518 kirker), så har 443 kirker etter 1850 fått statusen verneverdig av Riksantikvaren. I desember 2015 fattet Stortinget et enstemmig anmodningsvedtak der man ber regjeringen utarbeide en forsterket strategi for særlig viktige kirker, samt å vurdere et bevaringsprogram for disse kirkene. Regjeringen sa i 2016 at dette spørsmålet skulle vurderes i forbindelse med behandling av spørsmålet om framtidig finansiering av tros- og livssynssamfunn. I september 2017 la Regjeringen fram høringsnotatet «Forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn». Forslaget omtaler to ulike modeller for framtidig finansiering av Den norske kirke, men ingen av modellene innebærer noen særskilte ordninger eller tiltak rettet mot kirkebygg. Regjeringens forslag innebærer at alle tiltak for sikring og vedlikehold av de mest kulturhistorisk verdifulle kirkebyggene skal finansieres innenfor den ordinære drifts- og investeringsmidler til Den norske kirke. I forslag til statsbudsjett for 2018 foreslår Regjeringen i tillegg at ordningen med rentekompensasjon for istandsetting av kirkebygg skal avvises.

Vi viser også til Riksrevisjonens rapport «Riksrevisjonens undersøking av vedlikehald og sikring av kyrkjebygg» fra 2011. Riksrevisjonen mente at utfordringene på området er så store at staten bør vurdere flere tiltak i tillegg til rentekompensasjonsordningene. De sier bl.a.: «Riksrevisjonen meiner likevel at kyrkjebygga er så viktige for norsk kulturarv at staten må ha eit særleg ansvar for å følgje opp at bygga blir haldne ved like og sikra».

Vi vil derfor foreslå følgende merknad under kap 342:

«*Komiteen viser til anmodningsvedtak 407 og 408 fra 2015 om behovet for en forsterket strategi for kirkebyggvedlikehold. Komiteen viser til at de kulturminneverdier fredede og verneverdige kirker representerer vil være et anliggende for statlig engasjement uavhengig av eventuelle endringer i finansieringsordningen for tros- og livssynssamfunn. Komiteen anmoder om at regjeringen utarbeider en forsterket strategi for sikring og vedlikehold av*

kirkebygg med store kulturminneverdier. Det bør særlig vurderes om det skal etableres et bevaringsprogram etter inspirasjon av Riksantikvarens «stavkirkeprogram»».

Rentekompensasjonsordningen for istandsetting av kirkebygg

Selv om rentekompensasjonsordningen har lavere verdi ved dagens lave rente, stimulerer den fortsatt til økt lokal innsats. Vi beklager at Regjeringen foreslår å avvikle den eneste statlige ordningen for bedre sikring og vedlikehold av kirkebygg. Vi har derfor et klart budskap: Ikke fjern denne ordningen før det etableres en alternativ ordning for statlige bidrag til kirkebyggfeltet. Vi foreslår en videreføring av ordningen med en investeringsramme på 500 mill for 2018.

Program for klimasikring av kirkebygg og gravplasser

Gjennom et årlig tilskudd fra Kulturdepartementet har KA bygget opp et kompetansemiljø innen kirkebyggforvaltning. I 2017 har vi gjennomført en landsdekkende tilstandsvurdering av samtlige kirkebygg i Den norske kirke. Her har vi bl.a. satt et særlig fokus på skader og risiko for skader på kirker og gravplasser pga klimaendringer. Vi har bl.a. identifisert at om lag 200 kirker med gravplass rundt ligger innenfor aktsomhetssonen for flom og jordskred der NVE mener det er grunnlag for å vurdere tiltak. I tillegg er det mange frittliggende gravplasser som ligger innenfor denne aktsomhetssonen. Vi er opptatt av at det vil være særlige utfordringer knyttet til erosjon pga flom eller jordras som rammer en gravplass. Det er også grunnlag for et særlig fokus på risiko for alvorlige skader på de mest kulturhistorisk verdifulle kirken pga klimaendringer.
Vår undersøkelse viser også at det er økende risiko for skader på kirker pga bl.a. steinsprang, overflatevann, leirras, trefall og økende råteproblemer pga klimaendringer (om lag halvparten av kirkene har utfordringer, eller har oppgitt risiko for skader på dette området).

KA ønsker i samarbeid med bl.a. NVE, Riksantikvaren og NIKU å etablere et program for klimasikring av kirkebygg og gravplasser. Formålet med dette programmet er å identifisere tydeligere skaderisiko for gravplasser og kirker med store kulturminneverdier, og utarbeide faglige ressurser for lokale forvaltere for tiltak for å begrense risiko og skadeomfang.
KA ber om kr 2,5 mill til dette tiltaket i 2018

Forslag fra KA:

- Styrking av rammetilskuddet til rettssubjektet Den norske kirke
- Bevaringsprogram for kirker med store kulturminneverdier
- Videreføre rentekompensasjonsordningen (investeringsramme på kr 500 mill)
- Program for klimasikring av kirker og gravplasser (2,5 mill)

For mer informasjon, kontakt;

Frank Grimstad, administrerende direktør KA, tlf 901 81 261
Øystein Dahle, direktør, tlf 995 04 440
Marit Momrak Wright, fung. Kommunikasjonssjef, tlf 918 81 192